

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3

Fylke: N. Tr.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Leksvik

Emne: Brynet

Bygdelag:

Oppskr. av: Edv. Krinken

Gard: Krinken

(adresse):

Leksvik

G.nr. 17 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Oppskrifta er av egen erfaring

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Det er fra umindelige tider ikke pågått noen vesentlig forandring i bruken av løåheinen (Ljøheinen.) For omkring 80 år siden kom en fremmen arbeider hit til bygden. Han gikk under navnet Gubben. Hvor han kom fra vites ikke annet nå enn at han kom syd fra. Han arbeidet seg løåheiner selv av gran^{trø} og slipsteinsand, som han klotte sammen til en slags stein. Gubben lærte også andre å arbeide sig sådane heiner. Disse heiner har fått navnet Gubbheiner etter sin hjemmelsmann Gubben.

Disse Gubbheiner brukes ennå av enkelte her i Leksvik; men det er heiner av naturstein som er den mest brukte.

1. Heim eller løåheinen, er det navn som brukes her i Leksvik på Ljøheiner.

Det kalles å stryke løå, når den skal beverses med heinen.

2. Det brukes mest heiner av naturstein. Gubbheinen som er en slags kunststein; brukes bare av et fåtall.

Det fins ikke naturlig heinstein i bygda. Ljøheinene steinheine blir kjøbt i Trondheim

2
3. Alle redskaber har fra så langt tilbage, som folk ved, vort slibt på rund slibeslein og efterpå heina. (Kværet med hein.) Det fins ikke redskaber som bare blir heina. (Kværet med hein.)

4. Fårhundreder, eller sålangt langt tilbage som Aradisjonen ved, har löän vort slibt på rund slibeslein, her i Lektorik. At löän har vort tjønnet ut med hamme istedeffor å slipes, fins ikke noen Aradisjon om her i bygd.

Når skikken med å slipe gjær kom til bygd vites ikke; men det er meget lenge siden.

5. Noen stein som lå stille og som slibtes på ved å føre redskapet frem og tilbake finnes ikke her i bygd, heller ikke går det noen sagr om sådan sliping.

Slipsteinen stod hjemme ved huset å ble aldrig båret bortover slåtteveien.

6. Ljåen slibtes til hver öft. Om kvelden slibtes den for å vere ferdig til å ta i bruk om morgenen og den ble slibt i feridulen og i middagen og nautiden.

Å greie sig uten slibeslein var det ikke noen som hadde innkresse av. Mann slibte særlig godt godt til alle tid^{er}; for det sjønnes mann lönnmet sig.

Löän (Ljåen) tokes ikke av orvet når den skal de slipes. Den er så godt festet til orvet at det vilde bli for stort brøy.

9. Når löän skal strjykes, så støtes den överste enne av orvet mot jorden og med venstre hånd holder mann over löäbakken hvis bagerste del (flöken) støter mod venstre skil: der; med höire hånd strjyker mann eggen med löäheinen (Ljäheina). Det brukes ikke

- annet enn langorr her i bygd.
10. Heinstrok heter kappen som heinen bæres i. Den er gjort av tre.
 11. Det vites ikke noe om opse eller Rühorn har vært brukt til heinstroke her i bygd.
 12. Heinstroken bæres bakt eller litt til siden. den i en lærrem (Skirrem) som går rundt livet.
 13. I heinstroken bæres vandr på heinen. Olje brukes ikke her i byden på heiner.
 14. Melet som fremkommer ved støyking av gjæn kaldes heinor.
 15. Heiner brukes ikke mot ringorm.
 16. Heiner brukes ikke mot noen sykdom = mer hverken kald eller sting.
 17. Det er ingen overlevering om at heinen blir bedre ved å ligge i maüstue eller i jorden.
 18. Det fins ikke noen fortelling om at heinen hadde smaktet.
 19. Vites ^{ikke} at en sa noe nar mann spjttet på heinen.
 20. Det er ikke kjendt noen ramser eller viser, som sies fram under Mvesingen.

Skrevet av Edvard Krüken, Leksvik, född 11 januar 1870. Alltså 77 år gammel i år 1947.
Forkjærende gårdbruker.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM 295

BYGDØY